

Arwyr anifeilaidd

GWEITHGAREDD DARGANFOD

AMCANION Y GWEITHGAREDD

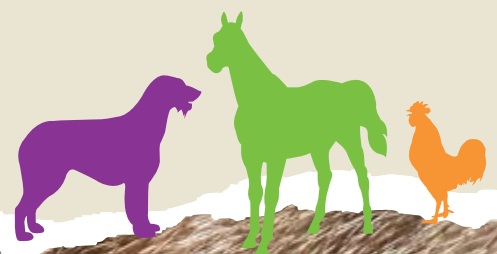
- Adnabod rhai o'r swyddi a rolau gwahanol sydd gan anifeiliaid yn ein bywydau
- Ystyried a yw anghenion anifeiliaid yn cael eu diwallu pan fydd anifeiliaid yn cael eu defnyddio er budd pobl
- Nodi'r hyn sy'n debyg a'r hyn sy'n wahanol rhwng bodau dynol ac anifeiliaid, a bod gan anifeiliaid deimladau ac emosiynau
- Nodi sut gall anifeiliaid a phobl weithio gyda'i gilydd mewn amrywiaeth o ffyrdd, a gwerthfawrogi mor anhygoel y gall anifeiliaid fod

ADNODDAU

- 'Anifeiliaid Arwrol' PDF rhyngweithiol i arwain disgyblion trwy'r gweithgareddau.

Oherwydd natur y pynciau sy'n cael eu trafod yn y rhaglen Dosbarth Tosturiol, mae'n bwysig ystyried sut y gallai plant gwahanol ymateb i'r trafodaethau. I gael rhagor o wybodaeth ynglŷn â chreu amgylchedd dysgu ac addysgu diogel, darllenwch y canllawiau yn y ddogfen Drosolwg i Athrawon. Mae modd lawrlwytho'r ddogfen yma: rspca.org.uk/ccresources.

Gellid cyflwyno'r gweithgareddau hyn yn yr un wers neu eu lledaenu dros ychydig o sesiynau, yn dibynnu ar anghenion eich myfyrwyr. Nid ydym wedi nodi amseriadau i ganiatáu hyblygrwydd ar gyfer gwahanol leoliadau.

Arwyr anifeiliaidd

YSGOGIAD

Bydd y sesiwn hon yn helpu plant i ddeall yr holl ffyrdd gwych y gall anifeiliaid helpu pobl, wrth gydnabod gan na all anifeiliaid ddewis ein helpu, mae gennym gyfrifoldeb i sicrhau eu bod yn iach, yn hapus ac y caiff eu hanghenion penodol eu diwallu.

Dechreuwch drwy ystyried y cwestiwn canlynol gyda'r dosbarth: Beth yw arwr? Ydyn nhw'n gallu meddwl am un? Y rhai amlwg fydd y rhai maent wedi eu gweld mewn ffilmiau ac ati. Os yw'n bosib, defnyddiwch luniau o'r We i roi cymorth gweledol wrth eu trafod. Ystyriwch yr hyn sy'n eu gwneud yn arwrol. Gallwch ehangu hyn i fywyd go iawn: milwyr, yr heddlu, Capten Tom. Eto, defnyddiwch luniau ac erthyglau o'r newyddion i gynorthwyo'r addysgu. A ydyn nhw'n adnabod unrhyw un yn bersonol sy'n arwr yn eu barn nhw?

All anifail fod yn arwr? Cofnodwch eich syniadau yn y blwch ar yr **ail sleid** neu defnyddiwch fwrdd gwyn. Gallwch chi ddefnyddio hyn fel asesiad gwaelodlin i gael syniad o ddealltwriaeth gychwynnol y disgyblion ac rydym yn eich annog i ailymweld â'r syniadau hyn ar ddiwedd y sesiwn.

BETH YW FFRWYDRON TIR?

Trafodwch yr hyn sy'n digwydd yn y llun ar **sleid tri**. Beth allai ddigwydd petai berson yn camu ar ffrwydron? Mae'r pethau allweddol dylech chi sicrhau eu bod nhw wedi'u cynnwys (gan y byddwn yn eu hystyried yn y sleid nesaf) fel a ganlyn:

AM CLIRIO FFRWYDRON TIR

- Mae'n cymryd amser hir
- Efallai na fyddai rhai ffrwydron yn cael eu canfod. Gallai pobl leol, plant ac anifeiliaid gamu arnynt gan feddwl bod y cae yn glir
- Mae'n rhoi bywydau llawer o filwyr mewn

A yw'n bosib i anifail helpu? Cyflwynwch gysyniad y cwestiwn:
All anifeiliaid fod yn arwyr?

Arwyr anifeilaidd

YSGOGIAD

Stori newyddion am Mandy, y llygoden fawr sy'n arwr.

Trafodwch hyn hyd at allu datblygol y dosbarth. Mae hyn yn seiliedig ar stori go iawn wedi'i chynnwys mewn rhaglen ddogfennol gan y BBC.

Mewn ardaloedd y mae ffrwydron tir yn effeithio arnynt, bydd pobl fel arfer yn defnyddio synwryddion metel i chwilio'r ardal a chanfod ffrwydron posibl o dan yr wyneb. Mae hyn yn beryglus ac mae angen llawer o amser i wneud hyn. Gellir hyfforddi Llygoden Fawr Godog Affricanaidd i gwmpasu llecyn yr un maint â chwrt tennis ymhen dim ond 30 munud, rhywbeth a fyddai'n cymryd pedwar diwrnod i bobl ei wneud. Bydd llygod mawr arwrol yn defnyddio eu synnwyr arogl i ganfod y ffrwydron a byddant yn cloddio'r tir pan fyddant yn canfod un ac yn cael eu gwobrwyo â thrît. Mae'r llygod mawr yn rhy ysgafn i wneud i'r ffrwydron tir ffrwydro pan fyddant yn camu arnynt, sy'n golygu ei bod hi'n llawer iawn mwy diogel iddynt wneud hyn nag i bobl. Bydd yn rhaid i lygod mawr arwrol lwyddo mewn cyfres o brofion cyn cychwyn gweithio mewn llecyn ble ceir ffrwydron tir byw.

1. Animeiddiad esbonio sylfaenol

2. Sut cânt eu hyfforddi

3. Y llygod mawr wrth eu gwaith

Mandy y llygoden fawr arwrol sydd wedi torri record

Mehefin, 2014

Mae Mandy, y Llygoden Fawr Godog Affricanaidd, yn creu hanes fel un o'r llygod mawr arwrol cyflymaf i gwblhau ei hyfforddiant. Mae gan lygod mawr arwrol waith pwysig i'w wneud i arogl ffrwydron tir fel y

gellir eu symud a pheidio â niweidio'r bobl sy'n byw yn agos atynt. Mae llygod mawr arwrol yn ysgafn felly nid fyddant yn gwneud i'r ffrwydron tir ffrwydro wrth sefyll arnynt a gallant arogl i'r ffrwydron sydd wedi'u claddu'n ddwfn yn y ddaear. Byddant yn cloddio i ddangos i'r bobl ble mae'r mwynloddiau ac yn cael eu gwobrwyo â thrît. Fel arfer, bydd angen blwyddyn i hyfforddi llygoden fawr arwrol, ond mae Mandy wedi llwyddo wedi dim ond 8 mis!

SLEIDIAU
6-8

Arwyr anifeilaidd

YSGOGIAD (PARHAD)

CWESTIYNAU PROCIO I'R MYFYRWYR MWY GALLUOG:

- Beth yw ystyr bod yn arwr?
- A yw anifeiliaid yn dewis i helpu pobl?
- Ydych chi'n meddwl bod Mandy eisiau gwneud y gwaith hwn?
- Sut gallai Mandy deimlo wrth iddi fynd bant i'r maes ffrwydron?
- Ddylai'r hyfforddwyr anfon Mandy i'r maes ffrwydron wrth wybod na fyddai hi'n goroesi ffrwydrad?

Gofynnwch i'r plant os allant feddwl am rai ffyrdd mae anifeiliaid yn helpu pobl.

Gwnewch restr yn gyntaf ac yna edrychwch drwy'r **sleidiau nesaf 9-12** fel enghreifftiau.

Efallai y byddan nhw'n meddwl am eraill megis cŵn clywed, cŵn therapi etc, ac efallai y byddwch chi am chwilio am eraill os bydd yr amser gennych chi. Efallai y bydd gan rai gi cymorth gartref.

Arwyr anifeilaidd

TRAFODAETH

Trafodwch yr wybodaeth ar **tri ar ddeg** gyda'r dosbarth.

WHAT DOES THE RSPCA THINK ABOUT ANIMALS?

- Mae gan bobl gyfrifoldeb tuag at bob anifail
- Dylai pobl bob amser wneud yn siŵr bod anghenion anifeiliaid yn cael eu diwallu
- Mae gan bob anifail deimladau, emosiynau a gallant deimlo poen
- Mae anifeiliaid yn ddeallus a gallant feddwl drostynt eu hunain
- Dylid disodli anifeiliaid mewn arbrofion sy'n achosi poen, dioddefaint neu flinder, gyda dewisiadau mwy dyngarol

Dangoswch **Archie and Woody's Fire Investigation Adventure** wedi ei ysbrydoli gan gŵn tân go iawn o Gernyw.

Gofynnwch i'r dosbarth beth fyddai'n digwydd pe nad oeddwn i'n gofalu am Mandy y Llygoden Fawr ac Archie y Ci Tân yn iawn.

Esboniwch fod y ddau ohonynt yn anifeiliaid cymdeithasol a deallus, sy'n dysgu'n gyflym, sy'n meithrin perthnasoedd agos â phobl, sy'n gymdeithasol o fewn eu rhywogaethau, nad ydynt yn ymdopi'n dda ar eu pennau eu hunan ac a allai ddioddef yn y galwedigaethau rydym ni wedi rhoi iddyn nhw. Esboniwch fod y bobl sy'n hyfforddi ac yn gofalu am Archie a Mandy yn gwneud popeth y gallant i sicrhau eu bod nhw'n iach ac yn hapus, a bod eu hanghenion lles yn cael eu diwallu.

Arwyr anifeilaidd

TRAFODAETH: TOSTURI

I rai hynny sy'n gallu, ystyried y pwnc canlynol.

A ddylem ni roi anifeiliaid mewn perygl i helpu pobl?

Defnyddiwch y daflen neu fwrdd gwyn i gofnodi eu hatebion. Efallai y bydd angen ychydig o help arnynt i ddeall y cysyniad felly gallai defnyddio'r enghraifft o Archie neu gi heddlu helpu i sbarduno syniadau eraill.

Cwestiynau procio i'r rhai â lefelau iaith uwch:

CWESTIYNAU PROCIO

- Sut gallai Archie deimlo pan fydd yn ymchwilio i achosion tân mewn tŷ?
- Ydych chi'n meddwl bod Archie a Mandy yn gwybod eu bod nhw'n arwyr?
- A yw'n gwneud gwahaniaeth nad oedd gan Mandy berchennog cyn bod yn llygodyn fawr a oedd yn arwr?
- Gofynnwch i'r dosbarth sut mae'n bosib y gallai fod effaith negyddol ar eu gwaith nhw petai eu hanghenion ddim yn cael eu diwallu. (Dim amser cinio, dim amser chwarae, dim digon o gwsg.)

Rhannwch y dosbarth yn dau a gofyn iddynt ddychmygu y gallant gyflwyno gwobr 'arwr mwyaf dewr' i anifail. Gallant ddewis canolbwyntio ar un o'r anifeiliaid yn y lluniau neu ddefnyddio enghraifft o fywyd go iawn os oes ganddynt un. Gallant ddylunio tystysgrif neu fedal.

GWAITH ATGYFNERTHU PELLACH:

Gallai'r dosbarth baratoi drama fer ar gyfer gwasanaeth yn dangos yr hyn maent wedi'i ddysgu a'r rolau sydd gan anifeiliaid yn ein helpu.

Ewch nôl at **sleid dau** i weld os oes ganddynt syniadau pellach am a yw anifeiliaid yn gallu bod yn arwyr ai peidio.

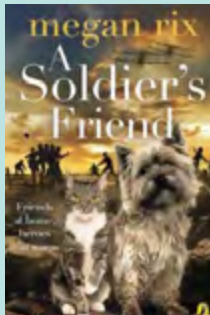
Arwyr anifeilaidd

ADNODDAU ESTYNIAD

Er mwyn defnyddio'r dysgu o'r sesiwn canfyddiad hon ymhellach, gallech archwilio ein gweithgareddau estyniad awgrymedig.

Llyfrau

© Megan Rix 2014

**A Soldier's
Friend by
Megan Rix**

© Foundation Max Velthuis 1995

**Frog is a Hero
by Max Velthuis**

Adnoddau Ar-lein

- Archwiliwch fwy o arwyr anifeilaidd go iawn trwy wyllo fideo'r RSPCA **Four-legged heroes**
- Ymchwiliwch rolau anifeiliaid eraill wrth helpu pobl, er enghraifft y rhai sydd wedi gwasanaethu eu gwlad mewn rhyfel yn defnyddio gwybodaeth ar **wefan yr RSPCA** ac **animalsinwar.org.uk**

BETH NESAF?

Os mai hwn yw eich gweithgaredd Darganfod cyntaf, dewiswch weithgaredd ysgogol arall i'w gwblhau gyda'ch disgyblion.

Os ydych chi eisoes wedi cwblhau o leiaf dau weithgaredd Darganfod, dewiswch weithgaredd Eirioli a fydd yn darparu cais i'ch disgyblion ar gyfer y gystadleuaeth Dosbarth Tosturiol.

Gweithgareddau eiriolaeth

**OS GWNAETHOCH CHI FWYNHAU'R GWEITHGAREDD
DARGANFOD 'ANIFEILIAID ARWROL' BETH AM ROI
CYNNIG AR Y GWEITHGAREDDAU HYN**

SWYDD I'R CI MWYAF

Crëwch ddisgrifiad swydd sy'n gwahodd anifeiliaid i ymuno â'r Heddlu. Sut byddech chi'n argyhoeddi'r anifeiliaid y caiff eu hanghenion i gyd eu diwallu? Pa fuddion fyddai ar gael iddynt, a sut byddech chi'n eu talu?

- Heriwch ddisgyblion i greu stori antur, sribed comig neu ffilm sy'n disgrifio sut mae anifail gwasanaeth yn troi'n arwr.

PAN FYDDA I'N RHEOLI'R BYD

Mewn grwpiau, mae plant yn dychmygu eu bod nhw'n gyfrifol am ofalu am holl anifeiliaid y byd. Heriwch nhw i drafod a dylunio set fwy o reolau ar gyfer lles anifeiliaid.

- Dyluniwch bosteri, baneri neu adnoddau digidol gan ddefnyddio syniadau dylunio creadigol i ddenu sylw, cynnal gwasanaeth neu ysgrifennu erthygl ar gyfer gwefan yr ysgol neu gylchlythyr sy'n esbonio rheolau lles anifeiliaid i blant
- Trafodwch ble i arddangos yr wybodaeth am anghenion anifeiliaid i roi gwybod i'r gymuned ehangach, e.e. gwefan, iard chwarae, derbynfa'r ysgol, llyfrgell
- Cyflwynwch yr wybodaeth i ddisgyblion eraill mewn cyfarfod ar gyfer cyngor yr ysgol neu wasanaeth ysgol. Ewch i gwrdd â'r Pennaeth i drafod a oes modd arddangos y rheolau yma ar wefan yr ysgol neu gynnwys y rheolau yn rhan o bolisi diogelu'r ysgol (yn addas i ddisgyblion hŷn)